

НАЦІОНАЛЬНИЙ АВІАЦІЙНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ ЕКОНОМІКИ ТА БІЗНЕС-АДМІНІСТРУВАННЯ

Кафедра фінансів, обліку та оподаткування

Методичні рекомендації
з самостійної роботи здобувачів
з опанування навчального матеріалу
з дисципліни «Організація і методика аудиту»

для здобувачів: спеціальності 071 "Облік і оподаткування"
(освітньо-професійна програма "Облік і аудит")
(шифр та назва напрямку (спеціальності) підготовки)

Укладач: к.е.н., доцент Бондаренко О.М.

(науковий ступінь, вчене звання, П.І.Б. викладача)

Розглянуто та схвалено

на засіданні кафедри фінансів, обліку і оподаткування

(повна назва кафедри)

Протокол № 11 від «28» серпня 2023 р.

Завідувач кафедри _____ Тетяна КОСОВА

ЗАГАЛЬНІ ВКАЗІВКИ

Самостійна робота здобувачів - одне з основних частин навчального процесу, яка відіграє важливу роль у процесі формування майбутнього спеціаліста.

Мета самостійної роботи - набуття навичок щодо вирішення конкретних практичних завдань і використання отриманих знань у подальшій практичній діяльності.

Самостійна робота здобувачів при вивченні курсу складається з різних її видів:

- підготовка до аудиторних занять (лекцій, семінарів, практичних занять);
- вивчення законодавчих та нормативних актів України;
- завершення розпочатих на практичних заняттях завдань;
- виконання додаткових завдань, передбачених робочою програмою курсу;
- відвідування консультацій (індивідуальних та групових);
- написання рефератів.

Підготовка до семінарських чи практичних занять передбачає вивчення отриманого теоретичного матеріалу з метою подальшого застосування знань на практичних заняттях, у наступній практичній діяльності. При підготовці до занять відповідної теми необхідно детально вивчити конспект лекцій, підручник (навчальний посібник) і законспектувати законодавчі й нормативні акти, що їх рекомендує викладач. Семінарські і практичні заняття передбачають вивчення теоретичного матеріалу та виконання завдань. Здобувач самостійно завершує у поза аудиторний час розпочату в аудиторії завдання і здає у час встановлений викладачем. Завдання максимально наближені до виробничих умов і, як правило, це господарські ситуації, що найчастіше зустрічаються при проведенні аудиту. Виконувати завдання необхідно в такій послідовності: ознайомитись із завданням і вивчити його умову; визначити методи (прийоми) розв'язання конкретної господарської ситуації; безпосередньо почати розв'язувати завдання; обґрунтувати відповіді нормативними актами; обґрунтувати висновки і пропозиції згідно з отриманими результатами; виконане завдання належно оформити в зошиті; захистити завдання відповідно до встановленого графіка самостійної роботи. Якщо передбачений програмою обсяг завдань здобувач не виконав і не захистив, то до іспиту (диференційного заліку) його не допускають.

Основною метою викладання курсу «Організація і методика аудиту» є формування у здобувачів теоретичних знань і практичних навичок для здійснення аудиторських перевірок фінансово-господарської діяльності; обґрунтування власної думки щодо достовірності фінансової звітності та фінансового стану суб'єктів господарювання.

Основними завданнями, що мають бути вирішені у процесі викладання дисципліни, є надання здобувачам:

- теоретичних знань та практичних навичок із застосування організаційних та методичних прийомів аудиту;
- практичних навичок з оцінки фінансово-господарської діяльності та розробки стратегії розвитку підприємства;
- вміння формувати та обґрунтовувати висновки.

Предметом вивчення «Організація і методика аудиту» є регулювання фінансово-господарської діяльності підприємств та оцінка її відповідності чинному законодавству та критеріям ефективності господарювання.

Вивчивши курс здобувач **повинен знати:**

- органи управління аудиторською діяльністю та їх функції;
- права, обов'язки, спеціальні вимоги і відповідальність суб'єктів аудиторської діяльності;
- порядок надання аудиторських послуг;
- сутність, необхідність, методику та технологію планування аудиторської діяльності;
- мету, завдання, джерела та методику аудиту активів, пасивів, обліку та фінансової звітності;
- поняття, класифікацію, структуру та види робочих документів та аудиторських висновків;

Вивчивши курс здобувач **повинен вміти:**

- вільно орієнтуватися в теоретичних та практичних проблемах аудиту;
- вміло використовувати методи і процедури аудиту для оцінки діяльності підприємства;
- прогнозувати і знаходити шляхи підвищення ефективності діяльності підприємства;
- розробляти і приймати обґрунтовані управлінські рішення;
- формувати та обґрунтувати власну думку про стан фінансової звітності та фінансовий стан суб'єктів підприємництва.

Самостійна робота здобувача є основним засобом оволодіння навчальним матеріалом у час, вільний від обов'язкових навчальних занять. Зміст самостійної роботи над дисципліною «Організація і методика аудиту» визначається навчальною програмою дисципліни, завданнями та вказівками викладача, даними методичними вказівками.

Забезпечується самостійна робота здобувача системою навчально-методичних засобів, передбачених для вивчення дисципліни: підручники, навчальні та методичні посібники, конспект лекцій викладача, практикум тощо.

Самостійна робота здобувача над засвоєнням навчального матеріалу може виконуватися у бібліотеці вищого навчального закладу або в домашніх умовах.

Контроль за самостійною роботою здобувачів здійснюється у вигляді обговорень, опитувань, розв'язання задач та перевірки знань здобувачів під час диференційного заліку.

МОДУЛЬ 1 «ОРГАНІЗАЦІЯ І МЕТОДИКА ПРОВЕДЕННЯ АУДИТУ АКТИВІВ ТА ПАСИВІВ ПІДПРИЄМСТВА»

Тема 1.1 Організація діяльності і контроль якості роботи аудиторської фірми і праці аудиторів. Організація процесу аудиторської перевірки фінансової звітності та її інформаційного забезпечення.

Питання (завдання) для самостійної роботи

1. Загальна характеристика етапів аудиторської перевірки.
2. Пошук клієнтів.
3. Порядок регулювання взаємовідносин між аудитором і клієнтом.
4. Зміст договору на проведення аудиту.
5. Персонал суб'єктів аудиторської діяльності.
6. Організація праці персоналу та її оплата.
7. Контроль якості роботи аудиторів.
8. Оцінка вартості аудиторських послуг.
9. Визначення стратегії аудиторської перевірки.
10. Планування аудиту.
11. Методика проведення аудиту фінансової звітності.
12. Загальний огляд фінансової звітності підприємства.
13. Формальна та аналітична перевірка звітності.
14. Перевірка правильності складання фінансової звітності.

Література:

1. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.
2. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
3. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенюк А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Методичні рекомендації

Найважливішим методологічним принципом аудиту є планування. Планування аудиту повинно здійснюватись на підставі міжнародних стандартів аудиту. Планування аудиторської діяльності здійснюється з метою надання ефективних економічних послуг у визначений проміжок часу, зосередження уваги аудитора на найважливіших напрямках аудиту, та виявлення проблем, які слід перевірити ретельніше. Планування аудиту пов'язане з визначенням його цілей і задач, відповідальності і обов'язків аудиторів.

Суб'єктами аудиторської діяльності можуть бути аудиторські фірми або аудитори - підприємці, які провадять свою діяльність без створення юридичної особи. Для надання аудиторських послуг та ведення господарської діяльності суб'єкти аудиторської діяльності наймають для роботи персонал. Залежно від попиту на аудиторські послуги, конкурентної ситуації, місця на ринку послуг аудиторські організації самостійно формують штатну чисельність.

Аудиторська фірма зобов'язана дотримуватися політики і процедур контролю якості аудиторських послуг, які гарантують, що всі аудиторські

перевірки проводяться у відповідності з міжнародними стандартами аудиту та Законом України «Про аудиторську діяльність».

Зміст, строки й обсяг аудиторських процедур та політики аудиторської фірми щодо контролю якості залежать від таких чинників, як розміри і характер діяльності аудиторської фірми, її дислокація, рівень організації перевірки і відповідних суджень про собівартість такого контролю.

Метою контролю якості аудиторських послуг є підвищення престижу аудиторської професії шляхом забезпечення високої якості послуг, які надаються.

Аудиторська перевірка проводиться у відповідній послідовності. Кожен аудитор самостійно обирає послідовність своїх дій, виходячи з особливостей діяльності клієнта й умов укладеного договору. Після вивчення установчих та інших загальних документів аудитор переходить до вивчення звітності підприємства. Перевірка фінансової звітності проводиться в такій послідовності:

- формальна перевірка;
- аналітична перевірка;
- перевірка по суті та рахункова перевірка показників звітності.

Формальна перевірка полягає у візуальній перевірці правильності записів усіх реквізитів звітності та виявленні наявності самостійних змін у встановлених формах звітності, необумовлених виправлень, підчисток, наявності підписів.

Після проведення формальної перевірки за формою аудитор переходить до аналітичної перевірки показників звітності - їх оцінки за допомогою вивчення вірогідних залежностей між показниками з метою виявлення суттєвих відхилень, вивчення яких за допомогою глибинних та наскрізних тестів дає змогу встановити факти помилок та порушень, що призводять до перекручення звітності. Далі необхідно перевірити зіставлення і взаємозв'язок показників, відображених у різних формах бухгалтерської звітності, показників, відображених у формах бухгалтерської звітності та зведених регістрах обліку, регістрах обліку та зведених документах.

Питання для самоконтролю

1. Що є метою планування аудиторської перевірки?
2. Наведіть основні завдання планування
3. В чому полягає суть планування аудиту?
4. Які джерела інформації використовують для попереднього планування аудиту?
5. Які Ви знаєте етапи аудиторської перевірки? Охарактеризуйте їх.
6. Які особливості договору на проведення аудиторських послуг?
7. Які обов'язкові розділи договору на проведення аудиту?
8. Як за договором визначається відповідальність сторін?
9. Які форми оплати праці аудитора?
10. Перерахуйте форми річної фінансової звітності.
11. Яка мета складання фінансової звітності?
12. Охарактеризуйте призначення основних компонентів фінансової звітності.

13. Дайте якісні характеристики фінансової звітності.
14. Охарактеризуйте принципи підготовки фінансової звітності.
15. З чого складається формальна перевірка звітності?
16. Як Ви розумієте аналітичну перевірку звітності, її завдання?

Проблемні ситуації:

1. Підвищення кваліфікації та пересертифікація аудиторів.
2. Аудиторське обслуговування в Україні.
3. Принципи підготовки фінансової звітності.
4. Етапи аудиторської перевірки фінансової звітності.
5. Програма проведення аудиторської перевірки фінансової звітності.

Реферативні виступи:

1. Розподіл і планування праці аудиторів.
2. Нормування і контроль якості праці аудитора.
3. Нормативно-законодавчі акти, які регламентують якість аудиторських послуг в Україні.
4. Склад та елементи фінансової звітності.
5. Якісні характеристики фінансової звітності.
6. Перелік робочих документів для оформлення результатів аудиторської перевірки фінансової звітності

Тема 1.2 Аудиторська перевірка необоротних активів та інвестицій.

Питання (завдання) для самостійної роботи:

1. Мета й завдання аудиту необоротних активів і капітальних інвестицій
2. Особливості нормативної бази аудиту необоротних активів
3. Об'єкти аудиту необоротних активів і капітальних інвестицій
4. Порядок проведення аудиту необоротних активів і капітальних інвестицій.
5. Нормативне регулювання операцій з основними засобами і нематеріальними активами та їх облік.
6. Перевірка наявності і операцій по надходженню і вибуттю основних засобів, їх документального оформлення та відображення в обліках.
7. Перевірка правильності оцінки і переоцінки основних засобів, нарахування амортизації, обліку проведення капітального і поточного ремонту, вірогідності й ефективності витрат, що з ним пов'язані.
8. Перевірка наявності нематеріальних активів і операцій щодо їх руху та амортизації.
9. Перевірка правильності обліку орендних і лізингових операцій.
10. Аудит фінансової та операційної оренди необоротних активів.
11. Перевірка правильності оподатковування основних засобів і нематеріальних активів.
12. Типові порушення в обліку операцій з основними засобами і нематеріальними активами.
13. Аудиторська (експертна) оцінка вартості об'єктів приватизації та оренди.

Література:

1. Податковий кодекс України, затверджений 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями).
2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.
3. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.
4. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
5. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенюк А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Методичні рекомендації

Метою аудиту необоротних активів і капітальних інвестицій є об'єктивний збір і оцінка свідчень про економічні дії і події з необоротними засобами і капітальними інвестиціями з метою встановлення ступеня відповідності цих тверджень прийнятим нормам податкового і бухгалтерського обліку та надання результатів перевірки зацікавленим користувачам. Таким чином, проведення аудиту необоротних активів проводиться для підтвердження інформації щодо повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку необоротних активів, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 7 «Основні засоби» та П(С)БО 8 «Нематеріальні активи».

Предмет аудиту необоротних активів - господарські процеси та операції, пов'язані з придбанням, створенням, переміщенням та вибуттям необоротних активів, а також відносин, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами аудиту необоротних активів можуть бути:

- П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку необоротних активів;
- номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку необоротних активів;
- види необоротних активів;
- групи необоротних активів в середині кожного виду, їх первісна і залишкова вартість;
- правильність документального оформлення операцій, пов'язаних з придбанням, виготовлення, рухом і вибуттям необоротних засобів;
- стан оперативного, інвентарного, аналітичного, синтетичного обліку;
- амортизація необоротних активів;
- операції з операційної та фінансової оренди необоротних активів;
- операції з капітального та поточного ремонту, технічного переобладнання, модернізації та реконструкції необоротних активів;
- інформація про порушення ведення обліку, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів і постановках правоохоронних органів.

Аудит необоротних активів є невід'ємною частиною загального аудиту суб'єкта господарювання. Метою аудиторської перевірки основних засобів є

підтвердження достовірності відображення в бухгалтерському обліку і фінансовій звітності:

- ✓ початкової вартості основних засобів;
- ✓ сум нарахованої амортизації необоротних активів;
- ✓ операцій, пов'язаних із рухом необоротних активів у періоді, що перевіряється;

- ✓ витрат на поліпшення основних засобів та ремонти;
- ✓ результатів переоцінки;
- ✓ капітальних інвестицій;
- ✓ нематеріальних активів;
- ✓ інших питань.

У зв'язку зі значним обсягом інформації варто поділити завдання на три групи: завдання аудиту основних засобів; нематеріальних активів; капітальних інвестицій, - і перевірку проводити за цими напрямками.

Питання для самоконтролю

1. Яка мета аудиту необоротних активів і капітальних інвестицій?
2. Які завдання аудиту необоротних активів і капітальних інвестицій?
3. Які Ви знаєте нормативні документи, що регулюють відображення основних засобів у податковому і бухгалтерському обліку?
4. Які відмінності між податковим і бухгалтерським обліком основних засобів?
5. Перевірка відображення операцій з руху основних засобів на рахунках бухгалтерського обліку.
6. Аудит витрат на ремонт основних засобів.
7. Аудит використання основних засобів.
8. Аудит капітального будівництва.
9. Аудит орендованих та лізингових операцій з основними засобами.
10. Перевірка відображення даних про основні засоби в облікових регістрах та розкриття інформації у фінансовій звітності.
11. Аудит придбання, руху, вибуття та ліквідації нематеріальних активів.
12. Етапи аудиту нематеріальних активів.
13. Аудит інвестицій.

Проблемні ситуації:

1. Скласти програму аудиту основних засобів.
2. Скласти програму аудиту інших необоротних матеріальних активів.
3. Скласти програму аудиту нематеріальних активів.
4. Скласти програму аудиту капітальних інвестицій.
5. Скласти програму аудиту довгострокових фінансових інвестицій.

Реферативні виступи:

1. Нормативно-законодавчі документи для проведення аудиту основних засобів.
2. Нормативно-законодавчі документи для проведення аудиту інших необоротних матеріальних активів.
3. Нормативно-законодавчі документи для проведення аудиту нематеріальних активів.

4. Нормативно-законодавчі документи для проведення аудиту інвестицій підприємства.

Тема 1.3 Аудит запасів і незавершеного будівництва.

Питання (завдання) для самостійної роботи:

1. Мета і завдання аудиту виробничих запасів.
2. Особливості нормативної бази аудиту виробничих запасів.
3. Предметна область досліджень.
4. Аудит виробничих запасів.
5. Вибірковий спосіб організації аудиту виробничих запасів.
6. Мета й завдання аудиту витрат і собівартості продукції.
7. Особливості нормативної бази аудиту витрат і собівартості продукції.
8. Аудит витрат на виробництво, собівартості виробленої та реалізованої продукції.
9. Організація аудиту запасів. Мета перевірки і джерела інформації.
10. Задачі аудиту виробничих запасів.
11. Етапи проведення аудиту запасів.
12. Аудит матеріалів, палива, запасних частин, товарів і тари.
13. Аудит придбання, зберігання малоцінних та швидкозношуваних предметів.
14. Аудит дебіторської та кредиторської заборгованості, пов'язаної з придбанням виробничих запасів.
15. Нормативне регулювання операцій з товарно-матеріальними цінностями і їх обліком.
16. Аудит зберігання виробничих запасів, матеріальних цінностей і товарів, операцій щодо їх руху, правильності вартісної оцінки, документального оформлення і відображення в обліках.
17. Аудит складського обліку товарно-матеріальних цінностей.
18. Особливості перевірки обліку малоцінних предметів та предметів, які швидко зношуються, та їх зносу.
19. Аудит правильності оподаткування товарно-матеріальних цінностей.
20. Аудит правильності відображення товарно-матеріальних цінностей у балансі.
21. Аудит формування первісної вартості готової продукції.
22. Методика проведення аудиту готової продукції та її реалізації.
23. Перевірка відображення операцій з руху готової продукції на рахунках бухгалтерського обліку.
24. Перевірка документів з інвентаризації готової продукції.

Література:

1. Податковий кодекс України, затверджений 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями).
2. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку.
3. Дерев'янко С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.

4. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч.посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.

5. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б, Юнацький М.О., Хорошенко А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Методичні рекомендації

Мета аудиту запасів - підтвердити законність господарських операцій щодо запасів та правильності відображення їх в обліку, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 9 «Запаси» та П(С)БО 16 «Витрати».

Предмет аудиту запасів - господарські процеси та операції, пов'язані з оприбуткуванням, наявністю, рухом, використанням та іншим вибуттям запасів, а також відносин, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами аудиту запасів можуть бути:

1) Елементи облікової політики:

- П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку запасів;
- номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку запасів;
- перелік витрат, що не включаються до первісної вартості запасів;
- порядок відображення в обліку запасів, що не принесуть підприємству економічної вигоди в майбутньому;
- метод оцінювання та списання виробничих запасів;
- порядок визначення первісної вартості запасів, виготовлених власними силами;
- порядок обліку випуску готової продукції;
- порядок списання вартості малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП) при їх передачі в експлуатацію;
- первинні документи з обліку витрат виробництва;
- об'єкти обліку виробничих витрат та об'єкти калькулювання;
- склад виробничої собівартості;
- перелік статей калькуляції за видами виробництв;
- метод обліку витрат і калькулювання;
- порядок оцінювання залишків незавершеного виробництва;
- перелік загальновиробничих витрат, які відносяться до постійних і змінних;
- розмір нормальної виробничої потужності;
- порядок розподілу загальновиробничих витрат та база розподілу;
- одиниця виміру, за якою обліковуються витрати у кожному виді виробництва.

2). Операції з обліку:

- виробничих запасів;
- малоцінних та швидкозношуваних предметів (МШП);
- витрат основного виробництва;
- витрат допоміжного виробництва;
- формування фактичної виробничої собівартості
- браку у виробництві;
- напівфабрикатів;

- готової продукції;
- товарів.

3). Записи у звітності, в регістрах обліку, у зведених та первинних документах.

4). Інформація про порушення ведення в обліку, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів і постановах правоохоронних органів.

Виникнення реальних власників, інвесторів, кредиторів, які бажають отримати свої доходи у вигляді дивідендів, процентів тощо, а також не втратити своїх коштів, поряд з іншими причинами привело, з одного боку, до переходу на ведення бухгалтерського обліку і складання фінансової звітності на підставі Положень (стандартів) бухгалтерського обліку, а з іншого - до потреби суб'єктів господарювання в послугах аудиту, особливо аудиту виробничих запасів, частка яких у собівартості продукції досить значна.

Перед аудитором, який проводить аудит виробничих запасів, постає завдання: встановити й підтвердити аудиторським висновком дотримання суб'єктом господарювання вимог чинного законодавства, яке регулює бухгалтерський та податковий облік із цього питання.

Кількість нормативних документів, що регулюють господарські операції з виробничими запасами, є досить значною, крім того, вони часто змінюються та є особливими для окремих суб'єктів господарювання залежно від галузі. Запаси відображаються в бухгалтерському обліку і звітності за найменшою з двох оцінок: первісною вартістю або чистою вартістю реалізації.

Отримані та вироблені запаси зараховують на баланс підприємства за первісною вартістю, яка складається з суми фактичних витрат на їх придбання та виготовлення. Первісна вартість запасів у бухгалтерському обліку не змінюється, крім випадків, передбачених П(с)БО 9.

Метою аудиту витрат і собівартості продукції є складання аудитором висновку про те, чи відповідає інформація, відображена у фінансовій звітності щодо витрат і собівартості реалізованої продукції, в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок обліку, підготовки і подання фінансових звітів.

Питання для самоконтролю

1. Яка мета аудиту виробничих запасів?
2. Визначить завдання аудиту виробничих запасів.
3. Назвіть нормативні документи, що регулюють облік та оподаткування операцій із виробничими запасами.
4. Дайте визначення запасів.
5. Як Ви розумієте визначення запасів як активів підприємства?
6. Як класифікують виробничі запаси для цілей бухгалтерського обліку?
7. Аудит документального оформлення руху виробничих запасів.
8. Перевірка відображення даних про запаси в облікових регістрах та розкриття інформації у фінансовій звітності.
9. Аудит виробничих запасів на складах.
10. Інвентаризація запасів.

11. Перевірка відображення операцій з руху товарів на рахунках бухгалтерського обліку.
12. Аудит випуску продукції, її обліку на складі та в бухгалтерії.
13. Аудит документування господарських операцій з руху готової продукції.
14. Аудит реалізації готової продукції та поза виробничих витрат.

Проблемні ситуації:

1. Скласти програму аудиту запасів підприємства (виробничих засобів).
2. Скласти програму аудиту запасів підприємства (готової продукції).
3. Скласти програму аудиту виробничої собівартості.

Реферативні виступи:

1. Достовірність первинних даних бухгалтерського обліку щодо фактичної наявності та руху виробничих запасів.
2. Повнота і своєчасність відображення первинних даних з обліку запасів у зведених документах та облікових регістрах.
3. Ведення обліку запасів відповідно до чинних законодавчих та нормативних актів, облікової політики суб'єкта господарювання.
4. Достовірність відображення залишку запасів у звітності суб'єкта господарювання.
5. Стан забезпечення збереження запасів у суб'єкта господарювання.

Тема 1.4 Контроль аудитором грошових коштів і дебіторської заборгованості.

Питання (завдання) для самостійної роботи:

1. Особливості нормативної бази готівково-розрахункових операцій.
2. Внутрішній та зовнішній контроль за дотриманням порядку ведення операцій із готівкою.
3. Аудит готівково-розрахункових операцій.
4. Мета і завдання аудиту безготівкових розрахунків.
5. Особливості нормативної бази з аудиту безготівкових розрахунків.
6. Аудит безготівкових розрахунків.
7. Аудит дебіторської заборгованості.
8. Мета перевірки і джерела інформації для проведення аудиту грошових коштів.
9. Нормативне регулювання грошових операцій.
10. Аудит касових операцій і операцій по рахунках у банках.
11. Перевірка правильності документального відображення операції з коштами. Перевірка організації внутрішнього контролю.
12. Аудит валютних операцій з наявними коштами, використання їх за цільовим призначенням, повернення в банк невикористаних грошей, дотримання правил і лімітів розрахунків готівкою.
13. Перевірка і підтвердження звітної інформації про наявність і рух коштів.
14. Перевірка операцій з грошовими документами, цінними паперами і бланками строгої звітності.
15. Типові порушення правил ведення операцій з коштами та їх наслідки.

16. Перевірки розрахункових взаємовідносин економічного суб'єкта й ефективності його роботи з дебіторською заборгованістю.

17. Аудит розрахунків з покупцями і замовниками.

18. Аудит розрахунків за претензіями. Перевірка стану претензійної роботи.

19. Аудит розрахунків з підзвітними особами.

Література:

1. Податковий кодекс України, затверджений 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями).

2. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку.

3. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.

4. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.

5. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенко А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Методичні рекомендації

Мета аудиту грошових коштів - встановити достовірність даних щодо їхньої наявності та руху, повноти і своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильності ведення обліку грошових коштів і розрахунків відповідно до прийнятої облікової політики, достовірності відображення залишків у звітності господарюючого суб'єкта.

Предмет аудиту грошових коштів - господарські процеси та операції, пов'язані з рухом грошових коштів та інших коштів, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами аудиту грошових коштів можуть бути:

1). Елементи облікової політики:

- НП(с)БО, якими керується підприємство при веденні обліку грошових коштів;

- номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку грошових коштів;

- розподіл посадових обов'язків серед працівників і графік документообігу, графік здачі звітів касирів;

- порядок здачі виручки касирами підприємства;

- форми бланків документів, реєстрів обліку та звітності;

- порядок укладання договору про повну матеріальну відповідальність;

- визначення ліміту центральної (головної) каси чи операційних кас у розрізі окремих підрозділів підприємства;

- порядок проведення інвентаризації коштів.

2). Операції з обліку коштів:

- грошові кошти (готівка) в касі чи операційних касах підприємства;

- грошові кошти на рахунках у банку;

- грошові кошти в національній валюті;

- грошові кошти в іноземній валюті;

- інші кошти.

3). Записи в первинних та зведених документах, реєстрах обліку та у звітності.

4). Інформація про порушення ведення в обліку нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів і постановах правоохоронних органів.

Мета аудиту дебіторської заборгованості - підтвердити інформацію щодо повноти, достовірності, законності та правильності відображення в обліку та своєчасність розрахунків з дебіторами, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 10 «Дебіторська заборгованість».

Предмет аудиту дебіторської заборгованості - господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками підприємства з дебіторами, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами - аудиту дебіторської заборгованості можуть бути:

1) Елементи облікової політики:

- П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку розрахунків з дебіторами;

- номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку дебіторської заборгованості;

- порядок проведення інвентаризації розрахунків;

- порядок нарахування резерву сумнівних боргів;

- форми бланків документів, реєстрів обліку, звітності;

- форми бланків векселів, цінних паперів;

- терміни подання документів до бухгалтерії для пред'явлення рахунків, векселів.

2). Операції з обліку:

- розрахунків з покупцями та замовниками;

- розрахунків за претензіями та відшкодуваннями матеріального збитку;

- розрахунків з підзвітними особами підприємства;

- розрахунків за авансами виданими;

- розрахунків за іншими операціями;

- розрахунків з різними дебіторами;

- резерву сумнівних боргів;

- короткострокових векселів одержаних.

3). Записи в первинних документах, реєстрах обліку та звітності.

4). Інформація про порушення ведення обліку, нестачі, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, висновках аудиторів і постановах правоохоронних органів

Підприємства (підприємці), які мають поточні рахунки в установах банків, зберігають на цих рахунках свої кошти на договірних умовах і здійснюють розрахунки за своїми зобов'язаннями в безготівковій та готівковій формі в порядку, встановленому нормативно-правовими актами Національного банку України.

Розрахунки готівкою підприємств між собою та з підприємцями і фізичними особами проводяться як за рахунок коштів, одержаних з кас банків, так і за рахунок готівкової виручки і здійснюються через касу підприємств з веденням касової книги встановленої форми. Крім цього, розрахунки готівкою

підприємств (підприємців) та фізичних осіб здійснюються також через установи банків згідно з вимогами Інструкції з організації емісійно-касової роботи в установах банків України.

При проведенні аудиту слід встановити відповідність здійснених готівково-розрахункових операцій чинному законодавству.

Касові операції підприємства регулюються Положенням про ведення касових операцій у національній валюті в Україні, затвердженим постановою Правління НБУ від 15.12.2004 р. № 637.

Вимоги цього Положення поширюються на юридичних осіб (крім установ банків і підприємств поштового зв'язку) незалежно від їх організаційно-правових форм і форм власності, їх відокремлені підрозділи, представництва іноземних організацій і фірм, які здійснюють підприємницьку діяльність (далі - підприємства), а також на зареєстрованих у встановленому порядку фізичних осіб, які є суб'єктами підприємницької діяльності без створення юридичної особи (далі - підприємці), які здійснюють операції з готівкою в національній валюті, та є обов'язковими для виконання ними.

Безготівкові грошові розрахунки здійснюються шляхом перерахування грошових коштів з рахунка платника на рахунок отримувача через фінансового посередника - банк. При аудиті безготівкових розрахунків аудитор вивчає всі джерела інформації, які відображають наявність грошових коштів на рахунках у банку як у національній, так і в іноземній валюті, їх рух (за виписками банків) та підстави для здійснення безготівкових грошових операцій (первинні документи, договори).

Особливу увагу необхідно приділити аудиту дебіторської заборгованості, тому що суми дебіторської заборгованості - це вилучені з обігу засоби суб'єкта господарювання.

У зв'язку з тим, що дебіторська заборгованість поділяється на довгострокову та поточну, аудитор перевіряє правильність проведеної класифікації.

Питання для самоконтролю

1. Яким нормативним документом регулюються касові операції?
2. Які встановлено обмеження по готівкових розрахунках?
3. Які санкції застосовуються до підприємств у разі перевищення граничної суми готівкових розрахунків?
4. Якими первинними документами оформляються касові операції?
5. Що таке РРО?
6. Яким нормативним документом регулюється порядок застосування РРО?
7. Назвіть основні правопорушення і розміри фінансових санкцій за Законом України «Про застосування РРО в сфері торгівлі, громадського харчування і послуг».
8. Що є метою аудиту безготівкових розрахунків?
9. Які завдання стоять перед аудитом безготівкових розрахунків?
10. Яким нормативним документом регулюється порядок відкриття рахунків у банках?
11. Як суб'єкт господарювання обирає банк для зберігання своїх коштів і здійснення безготівкових розрахунків?

12. Як регулюються відносини між суб'єктом господарювання і банком?
13. Яким нормативним документом встановлено порядок проведення розрахунків у національній валюті?
14. Які Ви знаєте форми розрахунків у національній валюті?
15. Аудит наявності та відповідності чинному законодавству форм розрахункових документів.
16. Методи проведення фінансово розрахункових операцій.

Проблемні ситуації:

1. Організація аудиту готівкових операцій.
2. Організація аудиту безготівкових операцій.
3. Організація аудиту дебіторської заборгованості.
4. Організація аудиту розрахунків з підзвітними особами.
5. Організація аудиту розрахунків за претензією.
6. Скласти програму аудиту готівкових грошових коштів.
7. Скласти програму аудиту грошових коштів на поточному рахунку.
8. Скласти програму аудиту розрахунків з покупцями та замовниками.
9. Скласти програму аудиту розрахунків з підзвітними особами.
10. Скласти програму аудиту розрахунків за претензіями.
11. Скласти програму аудиту розрахунків з різними дебіторами.

Тема 1.5 Аудит установчих документів, облікової політики та власного капіталу підприємства.

Питання (завдання) для самостійної роботи:

1. Мета, предмет і об'єкти аудиту власного капіталу.
2. Нормативно-правове забезпечення аудиту власного капіталу.
3. Джерела аудиторських доказів перевірки власного капіталу.
4. Методика аудиту власного капіталу.

Література:

1. Дерев'янюк С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.
2. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
3. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенко А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Методичні рекомендації

Мета аудиту власного капіталу - встановити достовірність первинних даних відносно формування та використання власного капіталу, повноти та своєчасності відображення інформації в первинних та зведених документах й облікових регістрах, правильність ведення обліку власного капіталу відповідно до установчих документів та облікової політики, достовірність відображення стану власного капіталу у звітності підприємства.

Предмет аудиту власного капіталу - господарські операції та процеси, пов'язані з формуванням власного капіталу та його складових, а також

відносини, що виникають при цьому між підприємствами та його власниками та учасниками.

Об'єктами аудиту власного капіталу можуть бути:

- Елементи облікової політики;
- П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку власного капіталу;
 - номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку власного капіталу;
 - порядок обліку курсових різниць протягом звітного періоду;
 - порядок створення й використання резервного капіталу, крім випадків, коли утворюється в порядку, встановленому законодавством;
 - встановлення порядку вибуття й визначення розміру частки належного їм додаткового капіталу;
 - оцінка внесків й порядок збільшення статутного (іншого зареєстрованого) капіталу;
 - порядок розподілу чистого прибутку.
- Операції з обліку:
 - формування та використання статутного капіталу;
 - формування та використання пайового капіталу;
 - формування та використання іншого зареєстрованого капіталу;
 - формування та використання капіталу у дооцінках;
 - формування та використання додаткового капіталу;
 - формування та використання резервного капіталу;
 - формування та використання вилученого капіталу;
 - формування та використання неоплаченого капіталу;
 - формування та використання нерозподілених прибутків (непокритих збитків).

Аудит установчих документів і аудит власного капіталу не можуть досліджуватись окремо один від одного, тому що такий елемент власного капіталу, як статутний капітал, є основою будь-якого підприємства і фіксується в його установчих документах. В установчих документах можуть міститися дані й про інші елементи власного капіталу.

Власний капітал - це загальна вартість засобів підприємства, які належать йому на правах власності й використовуються ним для формування його активів. Такі активи формуються за рахунок інвестованого в них власного капіталу і є чистими активами підприємства.

Аудит установчих документів передбачає ретельну перевірку юридичних підстав на право функціонування економічного суб'єкта у відповідності з чинним законодавством та підтвердження права власності юридичних і фізичних осіб.

При проведенні аудиту установчих документів і власного капіталу аудитор розподіляє всю сукупність інформації на підсукупності і приймає рішення за результатами оцінки системи внутрішнього контролю і бухгалтерського обліку про метод організації перевірки (суцільний, вибірковий, аналітичний чи комбінований) і за обраним методом перевіряє кожен із підсукупностей.

Питання для самоконтролю

1. Яка мета аудиту установчих документів і власного капіталу?
2. Які завдання аудиту власного капіталу?
3. Дайте визначення власного капіталу.
4. Які складові власного капіталу?
5. Назвіть нормативні документи, що регламентують порядок створення в Україні підприємства, його реєстрації, ліквідації, реорганізації, провадження підприємницької діяльності.
6. Методика аудиту капіталу у дооцінках, типові та можливі порушення.
7. Методика аудиту пайового капіталу, типові та можливі порушення.
8. Методика аудиту додаткового капіталу, типові та можливі порушення.
9. Методика аудиту резервного капіталу, типові та можливі порушення.
10. Методика аудиту вилученого капіталу, типові та можливі порушення.
11. Методика аудиту неоплаченого капіталу, типові та можливі порушення.
12. Методика аудиту нерозподілених прибутків (непокритих збитків), типові та можливі порушення.
13. Джерела аудиторських доказів пайового капіталу.
14. Джерела аудиторських доказів додаткового капіталу.
15. Джерела аудиторських доказів резервного капіталу.
16. Джерела аудиторських доказів вилученого та неоплаченого капіталу.

Проблемні ситуації:

1. Програма аудиту установчих документів і власного капіталу
2. Типові помилки і факти обману встановлюють при аудиті установчих документів і власного капіталу.

Реферативні виступи:

1. Види робіт і процедур аудиту власного капіталу.
2. Тестування системи внутрішнього контролю установчих документів і власного капіталу.
3. Предметна область дослідження установчих документів і власного капіталу.

Тема 1.6 Аудит довгострокових і короткострокових зобов'язань підприємства. Аудиторська перевірка податкових розрахунків і платежів. Аудиторський контроль праці та її оплати.

Питання (завдання) для самостійної роботи:

1. Мета, предмет і об'єкти аудиту зобов'язань
2. Нормативно-правове забезпечення аудиту зобов'язань
3. Джерела аудиторських доказів перевірки зобов'язань
4. Програма аудиту зобов'язань
5. Методика аудиту довгострокових зобов'язань підприємства.
6. Методика аудиту короткострокових зобов'язань підприємства
7. Методика аудиту розрахунків з різними кредиторами.
8. Мета і завдання аудиту розрахунків із бюджетом.
9. Предметна область досліджень розрахунків із бюджетом.
10. Аудит розрахунків із бюджетом.

11. Мета і завдання аудиту дотримання трудового законодавства та розрахунків з оплати праці
12. Особливості нормативної бази аудиту дотримання трудового законодавства та розрахунків з оплати праці
13. Предметна область аудиторського дослідження
14. Аудит дотримання трудового законодавства та розрахунків з оплати праці

Література:

1. Податковий кодекс України, затверджений 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями).
2. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку.
3. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.
4. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.
5. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенюк А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Методичні рекомендації

Мета аудиту зобов'язань - зібрати докази щодо висловлення думки аудитора про правильність, своєчасність та повноту відображення в обліку зобов'язань, а саме; розрахунків підприємства з постачальниками та іншими кредиторами; достовірність залишків за розрахунками з бюджетом, нарахування та сплата податків і зборів, правильність ведення обліку за цими розрахунками, заповнення звітності та відповідність даних облікових реєстрів даним податкової звітності; дотримання законодавства та порядку розрахунків з оплати праці, а також загальну оцінку діючої системи формування інформації щодо оплати праці, її відповідність законодавчим та нормативним актам, а також установити дотримання підприємством вимог П(С)БО 11 «Зобов'язання».

Предмет аудиту зобов'язань - господарські процеси та операції, пов'язані з розрахунками підприємства за зобов'язаннями перед кредиторами, бюджетом, робітниками, а також відносини, що виникають при цьому на підприємстві та за його межами.

Об'єктами аудиту зобов'язань можуть бути:

- Елементи облікової політики;
- П(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку зобов'язань;
- номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку зобов'язань;
- порядок проведення інвентаризації розрахунків;
- форми бланків документів, реєстрів обліку, звітності;
- терміни подання документів до бухгалтерії для пред'явлення рахунків;
- трудова дисципліна та дотримання трудового законодавства;
- політика оплати праці та стимулювання;

- система внутрішнього контролю операцій з оплати праці
- перелік податків та зборів, які сплачує підприємство, бази оподаткування за кожним податком чи збором, ставки податків та зборів.
- Операції з обліку розрахунків:
 - з постачальниками та підрядниками;
 - за кредитними операціями;
 - з різними кредиторами та іншими операціями;
 - за податками;
 - за зборами;
 - з оплати праці;
 - за іншими виплатами працівникам;
 - розрахунків з бюджетом за податком на доходи фізичних осіб (ПДФО);
 - розрахунків за єдиним соціальним внеском (ЄСВ) щодо відрахувань із заробітної плати.
 - записи в первинних документах, реєстрах обліку та у звітності.

Метою аудиту розрахунків із бюджетом є висловлення аудитором думки про те, чи відповідають ці розрахунки за всіма податками і зборами, в усіх суттєвих аспектах нормативним документам, які регламентують порядок їх нарахування та сплати до відповідних рівнів бюджету.

Основне завдання аудиту розрахунків із бюджетом - ретельна перевірка правильності нарахування податків і зборів та своєчасності їх сплати до бюджету, підтвердження перевіреної інформації висновком.

Узагальнена інформація про розрахунки підприємства за всіма видами платежів до бюджету, включаючи податки з працівників підприємства, та за фінансовими санкціями, що справляються в дохід бюджету, обліковується на рахунку 64 «Розрахунки за податками і платежами». Порядок справляння таких платежів регулюється чинним законодавством. Для кожного податку передбачена своя ставка, строк сплати, об'єкт оподаткування, регламентуючий документ тощо.

При проведенні аудиту слід керуватися законами України та іншими нормативними документами, що регулюють питання податків, які діяли на час нарахування та сплати податків.

Аудит дотримання трудового законодавства і розрахунків з оплати праці є трудомістким і відповідальним. Досліджуючи питання розрахунків з оплати праці, аудитор слід пам'ятати, що за бухгалтерськими даними криються різнобічні інтереси роботодавця, працівника і держави.

З огляду на сказане вище, при перевірці, враховуючи різнобічні інтереси сторін, аудитор повинен встановити об'єктивну істину про інформацію, відображену у фінансовій звітності, в бухгалтерському обліку та первинних документах щодо повноти, об'єктивності, достовірності та законності з питань дотримання трудового законодавства і розрахунків з оплати праці, та довести встановлену істину через аудиторський висновок до широкого кола користувачів.

Аудит дотримання трудового законодавства і розрахунків з оплати праці може проводитися суцільним способом, вибірковим або комбінованим. Як

правило, така перевірка проводиться вибіркоким способом, при якому перевіряється інформація менше ніж 100 % генеральної сукупності.

Питання для самоконтролю

1. Методика аудиту позик.
2. Методика аудиту довгострокових позик.
3. Методика аудиту короткострокових позик.
4. Методика аудиту довгострокових векселів.
5. Методика аудиту короткострокових векселів.
6. Методика аудиту векселів виданих.
7. Методика аудиту векселів виданих та отриманих.
8. Методика аудиту кредиторської заборгованості за товарними операціями.
9. Методика аудиту кредиторської заборгованості за нетоварними операціями.
10. Методика аудиту розрахунків за податками й платежами.
11. Методика проведення аудиту податку на прибуток.
12. Методика проведення аудиту податку на додану вартість.
13. Методика проведення аудиту податку на доходи фізичних осіб.
14. Методика проведення аудиту акцизного податку.
15. Наведіть перелік нормативних документів, що регламентують трудові відносини між найманими працівниками і роботодавцями.
16. Сформулюйте мету і завдання аудиту дотримання трудового законодавства та розрахунків з оплати праці.
17. Який Закон України є базовим із питань оплати праці?
18. Методика аудиту особового складу.
19. Методика аудиту використання робочого часу.
20. Методика аудиту документів з прийому продукції (робіт, послуг) та розрахунку нарахування заробітної плати за відрядною формою.
21. Методика аудиту документів з обліку відпрацьованого часу та нарахування оплати праці за погодинною формою.
22. Методика аудиту документів з обліку нарахування оплати праці за іншими формами.
23. Методика перевірки нарахування оплати праці за різними рахунками обліку витрат.
24. Методика перевірки нарахування та виплати лікарняних.
25. Методика перевірки нарахування та виплати відпускних.
26. Методика перевірки інших нарахувань та виплат.
27. Методика аудиту утримань із заробітної плати, пільг та визначення суми «до видачі».
28. Методика аудиту розрахунків з оплати праці, депонованої заробітної плати.
29. Методика аудиту розрахунково-платіжних відомостей та інших документів щодо нарахування та видачі заробітної плати.
30. Методика аудиту звітності з праці.
31. Методика аудиту розрахунків за соціальним страхуванням.

Реферативні виступи:

1. Особливості проведення аудиту заробітної плати на підприємствах авіаційної галузі.
2. . Особливості проведення аудиту заробітної плати на підприємствах будівної галузі.
3. Особливості проведення аудиту заробітної плати на підприємствах транспортної галузі.
4. Особливості проведення аудиту заробітної плати на підприємствах сільськогосподарської галузі.
5. Особливості проведення аудиту заробітної плати на підприємствах торгівлі.

Проблемні ситуації:

1. Скласти програму аудиту зобов'язань підприємства.
2. Скласти програму аудиту розрахунків по заробітній платі.
3. Скласти програму аудиту розрахунків з бюджетом.
4. Скласти програму аудиту розрахунків за страхуванням.
5. Скласти програму аудиту розрахунків з постачальниками та підрядчиками.

Тема 1.7 Аудит витрат і собівартості продукції. Аудит формування доходів і фінансових результатів.

Питання (завдання) для самостійної роботи:

1. Мета, предмет і об'єкти аудиту витрат і собівартості продукції.
2. Нормативно-правове забезпечення аудиту витрат і собівартості продукції.
3. Джерела аудиторських доказів перевірки витрат і собівартості продукції.
4. Програма аудиту витрат і собівартості продукції.
5. Методика аудиту витрат і собівартості продукції.
6. Типові та можливі порушення обліку витрат і собівартості продукції.
7. Мета, предмет і об'єкти аудиту доходів і фінансових результатів.
8. Нормативно-правове забезпечення аудиту доходів і фінансових результатів.
9. Джерела аудиторських доказів перевірки доходів і фінансових результатів.
10. Програма аудиту доходів і фінансових результатів.
11. Методика аудиту доходів і фінансових результатів.
12. Типові та можливі порушення обліку доходів і фінансових результатів.

Література:

1. Податковий кодекс України, затверджений 02.12.2010 р. № 2755-VI (зі змінами та доповненнями).
2. Положення (стандарти) бухгалтерського обліку.
3. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.
4. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.

5. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б, Юнацький М.О., Хорошенюк А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Методичні рекомендації:

Мета аудиту витрат - зібрати достатні та прийнятні докази для формування думки аудитора щодо достовірності, об'єктивності та законності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності витрат і собівартості продукції, а також установити дотримання підприємством вимог НП(С)БО 16 «Витрати».

Предмет аудиту витрат і собівартості продукції - господарські процеси та операції, пов'язані з накопиченням та списанням витрат діяльності.

Об'єктами аудиту витрат і собівартості продукції:

- Елементи облікової політики
- НП(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку витрат, доходів і фінансових результатів;
- номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку витрат, доходів і фінансових результатів;
- розмежування витрат за кожною класифікаційною групою витрат від звичайної діяльності;
- критерії оцінювання витрат;
- умови визнання витрат від реалізації продукції, товарів, виконання робіт, надання послуг;
- умови визнання витрат від іншої операційної діяльності;
- перелік статей інших операційних витрат.
- первинні документи з обліку витрат і собівартості продукції.
- Операції з обліку:
 - собівартості реалізації готової продукції, товарів, робіт, послуг;
 - витрат періоду за складовими;
 - витрат за елементами;
 - фінансових витрат;
 - витрат від участі в капіталі;
 - інших витрат;

Інформація про порушення ведення в обліку, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів.

Мета аудиту доходів і фінансових результатів - зібрати достатні та прийнятні докази для формування думки аудитора щодо достовірності, об'єктивності та законності відображення в бухгалтерському обліку та фінансовій звітності витрат, доходів та фінансових результатів, а також установити дотримання підприємством вимог НП(С)БО 15 «Дохід».

Предмет аудиту доходів і фінансових результатів - господарські процеси та операції, пов'язані з визначенням доходів та фінансових результатів діяльності, а також відносини, що виникають при цьому в середині підприємств та за його межами.

Об'єктами аудиту доходів і фінансових результатів можуть бути:

- Елементи облікової політики
- НП(С)БО, якими керується підприємство при веденні обліку доходів і фінансових результатів;

- номенклатура робочих бухгалтерських рахунків, а також будова аналітичних рахунків з обліку доходів і фінансових результатів;
- визначення методу визнання доходів;
- розмежування доходу за кожною класифікаційною групою доходів від звичайної діяльності;
- критерії оцінювання доходів;
- умови визнання доходу від реалізації продукції, товарів, виконання робіт, надання послуг;
- умови визнання доходу від операцій, пов'язаних з цільовим фінансуванням;
- умови визнання доходу від використання активів іншими підприємствами;
- первинні документи з обліку доходів і фінансових результатів.
- Операції з обліку:
 - доходу від реалізації продукції, товарів, виконання робіт, надання послуг;
 - інших операційних доходів; доходів від участі в капіталі;
 - інших фінансових доходів;
 - фінансових результатів за видами діяльності.
 - Записи в первинних документах, реєстрах обліку та у звітності.

Інформація про порушення ведення в обліку, зловживання, які знайшли документальне підтвердження в актах ревізії, перевірок, звітах аудиторів.

Питання для самоконтролю

1. Методика аудиту матеріальних витрат.
2. Методика аудиту витрат на оплату праці.
3. Методика аудиту відрахувань на соціальне страхування.
4. Методика аудиту амортизації.
5. Методика аудиту інших операційних витрат.
6. Методика аудиту інших затрат.
7. Методика аудиту доходів від реалізації.
8. Методика аудиту інших операційних доходів.
9. Методика аудиту доходів від операційної діяльності.
10. Методика аудиту доходів від участі в капіталі та інших доходів.
11. Методика аудиту інших фінансових доходів.
12. Методика аудиту валового прибутку/збитку.

Тема 1.8 Завершення аудиторської перевірки та узагальнення результатів аудиту фінансової звітності.

Питання (завдання) для самостійної роботи:

1. Порядок проведення заключного етапу аудиту.
2. Узагальнення результатів аудиту фінансової звітності.
3. Нормативно-законодавча база для узагальнення результатів аудиту.

Література:

1. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.

2. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.

3. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенко А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Методичні рекомендації:

Заключний етап аудиту присвячений обговоренню робочих документів аудитора, його звітам та їх опрацюванню, а також обґрунтуванню відповідного аудиторського висновку. Тому аудитор керується МСА 700–799 “Аудиторські висновки та звітність”.

Метою МСА 700 “Висновок незалежного аудитора щодо повного пакету фінансових звітів загального призначення” є визначення основних положень і надання рекомендацій щодо форми та змісту аудиторського висновку фінансової звітності суб’єкта господарювання, який складено незалежним аудитором. Згідно з міжнародними стандартами аудиту (наприклад, МСА 500–599 “Аудиторські докази”), ЗУ “Про аудиторську діяльність” аудитор повинен проаналізувати й оцінити отримані аудиторські докази для формування свого висновку про перевірену фінансову звітність. Порядок формування аудиторських висновків, які надаються в результаті аудиторської перевірки звітів суб’єкта господарювання, наступний:

- менеджер повинен зібрати (в асистентів та молодших аудиторів) робочі документи, що стосуються усіх об’єктів аудиту та проаналізувати їх;
- вибрати з цих документів докази для підтвердження (або не підтвердження) достовірності фінансових звітів у всіх суттєвих аспектах;
- надати головному аудитору зведений робочий документ – контрольний лист або огляд робочих документів;
- головний аудитор повинен визначити умови (обставини), рівень суттєвості та їх вплив на вибір видів аудиторського висновку.

Аудиторський висновок призначений для широкого кола користувачів (власників підприємств, їх керівників, працюючих колективів, акціонерів, ради директорів, кредиторів, інвесторів та інших). Його оприлюднення свідчить про те, що фінансовий звіт суб’єкта господарювання як у цілому, так і в усіх частинах відповідає чинному законодавству України, методології ведення фінансового обліку, визначеної внутрішнім регламентом облікової політики підприємства, і є достовірним. З окремих питань аудиту можна посилатися на вимоги чинних нормативних документів, таких, як ЗУ “Про бухгалтерський облік та фінансову звітність”, план рахунків бухгалтерського обліку актів, капіталу, зобов’язань і господарських операцій підприємств, національні положення (стандарти) бухгалтерського обліку – П(С)БО.

Сутність висновку полягає в підтвердженні (письмово) думки аудитора про достовірність фінансових звітів, відповідність їх чинному законодавству України.

В кінці аудиторської перевірки виокремлюють узагальнюючий завершальний етап, на якому на підставі попередньо зібраних даних аудиторських доказів складається Звіт про проведену аудиторську перевірку та аудиторський висновок про достовірність перевіреної звітності підприємства.

Для цього аудитор має переглянути всі файли свого аудиторського досьє, визначити ступінь виконання записаних в плані та програмі аудиту аудиторських процедур, переконатись в обґрунтованості зроблених висновків. За необхідності складається список питань для обговорення з клієнтом.

Питання для самоконтролю

1. Робоча документація аудиту для складання аудиторського висновку.
2. Порядок складання аудиторського висновку.
3. Порядок складання аудиторського досьє.
4. Порядок і терміни зберігання узагальнених документів аудиту.

РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

4. Про аудит фінансової звітності та аудиторську діяльність: Закон України від 21.12.2017 № 2258-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2258-19#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

5. Про бухгалтерський облік і фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р. № 996-XIV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/996-14#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

6. Положення про сертифікацію аудиторів: Рішенням Аудиторської палати України від 27 листопада 1997 року № 60/5. URL: https://zakon.rada.gov.ua/rada/show/vr8_6230-07#Text (дата звернення: 14.06.2023).

7. Міжнародні стандарти аудиту. URL: <https://mof.gov.ua/uk/mizhnarodni-standarti-auditu> (дата звернення: 14.06.2023).

8. Бержанір І.А. Організація і методика аудиту: навч. посіб. для закладів вищої освіти / МОН України, Уманський держ. пед. ун-т імені Павла Тичини. Умань: ВПЦ «Візаві», 2022. 326 с.

9. Бондаренко О.М., Чайковська Т.С. Аудит необоротних активів на авіаційному підприємстві. Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право». Випуск 4/1'2020. К.: «Аналітик», 2020. - с.14-17.

10. Бондаренко О.М., Масюк І.І. Методика проведення аудиту, формування та списання дебіторської та кредиторської заборгованості. Щомісячний інформаційно-аналітичний журнал «Економіка. Фінанси. Право». Випуск 7'2020. К.: «Аналітик», 2020. с.10-14.

11. Бондаренко О.М., Руденко Л.О. Організація і методологія проведення аудиту запасів та шляхи його вдосконалення. Економіка та суспільство. 2022. № 39. URL: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1382> DOI: 10.32782/2524-0072/2022-39-39.

12. Господарський кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

13. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

14. Кодекс законів про працю України: Закон України від 10.12.1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

15. Податковий кодекс України, затверджений 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

16. Про оплату праці: Закон України від 24.03.95 р. № 108/95-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/108/95-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

17. Про відпустки: Закон України від 5.11.1996 р. № 504/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/504/96-%D0%B2%D1%80#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

18. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закон України від 08.07.2010 р. № 2464-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text> (дата звернення: 14.06.2023).

19. Дерев'янка С.І., Кузик Н.П., Олійник С.О., Ганяйло О.М. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2020. 380 с.

20. Рядська В.В., Петраков Я.В. Аудит: навч. посіб. Київ: Центр учбової літератури, 2019. 416 с.

21. Грушко В.І., Брадул О.М., Шепелюк В.А., Ільїна С.Б., Юнацький М.О., Хорошенко А.П., Брадул Т.В. Аудит: підручник. К.: Ліра-К, 2021. 324 с.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. <http://www.rada.gov.ua>
2. <http://www.ligazakon.ua>
3. <http://www.sfs.gov.ua/>
4. <http://www.apob.org.ua>
5. <https://www.apu.com.ua>
6. <https://spilka-audit.org.ua>
7. <https://www.vobu.ua/>